

Tropische

BEETSTERZWAAG – BEETSTERZWAAG WAS VROEGER EEN CHIC DORP.

AL IN DE ZEVENTIENDE EEUW WERD HET OMSCHREVEN ALS 'KLEIN VAN LANDERYEN, DOCH LUSTICH VAN GHEBOOMTE EN VRUCHTBAAR VAN GRAENEN, MET SCHOONE EN WELBESTRAETTE BUYRTE'. DE ADEL HAD HET ER VOOR HET ZEGGEN EN DAT IS TOT OP DE DAG VAN VANDAAG NOG ZICHTBAAR.

TEKST: PETRA DE JONG FOTO'S: ANNE VAN DER WOUDE

Kijk maar eens naar het indrukwekkende gebouw van revalidatiecentrum Lyndensteyn dat in de tweede helft van de 17e eeuw gebouwd werd door Martinus Fockens, grietman van Opsterland.

In 1820 kwam het huis in het bezit van Frans Godard Ayso Boelens, Baron van Lynden, ook al grietman van Opsterland. Hij liet het huis afbreken om het in 1821 te herbou-

wen, wat verder van de weg af dan het vorige pand. Maar er waren in die tijd meer die fraaie patriciërswohnungen lieten neerzetten, dat zal geen enkele Hoofdstraatwandelaar van het huidige De Sweach ontgaan.

Het Lycklamahûs

Een prominente inwoner van Beetsterzwaag was jonkheer Jan Anne Lycklama à Nijeholt. Samen met zijn vrouw, freule Ypken Hillegonda van

Eysinga, werd hij in 1835 de eigenaar van wat nu het Lycklamahuis heet. Sinds 1977 is het gemeentehuis van Opsterland hierin gevestigd. Jonkheer Jan en de freule lieten uiteraard een flinke tuin bij hun huis aanleggen. Het werd een ruime achtertuin, maar ze wilden ook een voortuin. Dat was niet mogelijk, want vlak langs de voorkant van het huis liep de straat. Maar de Van Eysinga's waren niet voor één gat te vangen. Voor luxeproblemen als dit was in die tijd wel een oplossing te vinden. Wie geld en ruimte had liet gewoon aan de overkant van de weg een voortuin aanleggen. Dat deden ook de Eysinga's. En sinds die tijd ligt tegenover het gemeentehuis van Beetsterzwaag de Overtuin.

De Overtuin

Waar ruim 170 jaar geleden freule Ypken bevallig over de keurig bijge-

esfeer in Overtuin

LANDER FANTEN

liggen de beide hondjes. Bello begraven 9 januari 1893, Fanny begraven 7 juli 1893.

Misschien waren het de schoothondjes van Eritia. Zij was een dochter van Jan Anne en Ypken en woonde na de dood van haar ouders ongehuwd – zo staat geschreven – in het Lycklamahûs. Ze overleed in 1902.

De Tropische Kas

In 1869 werd de Overtuin verrijkt met een druivenkas en een bloemenkas. De bloemenkas is verschillende malen verbouwd en gerenoveerd en werd tenslotte een orangerie. In de wintertijd konden hier vorstgevoelige potplanten worden bewaard. De orangerie werd in de twintiger jaren vervangen door een kas. Deze kas is meer dan 80 jaar oud en staat nu bekend als de Tropische Kas te Beetsterzwaag. Het bijzondere is dat er ook een paar planten in staan die net zo oud zijn als hun behuizing! In 1984 is er een splinternieuwe orangerie gebouwd waar een uitgebreide verzameling kuipplanten overwintert. Een vierde kas, waar bezoekers ontvangen kunnen worden is in 2004 aan het

complex toegevoegd. Dat ging echter niet zomaar.

Herinrichting

Andrys Pebesma is één van de actieve bestuursleden van de Vereniging Vrienden van de Tropische kas. 'Eind vorige eeuw zag het er hier slecht uit. De gebouwen waren verwaarloosd en de gemeente, die

houden paden van de Overtuin schreed, daar mag nu iedereen wandelen. Veelvuldig gebeurt dat niet, want het is er praktisch altijd stil en verlaten. Een schitterende locatie dus voor wie na een bezoekje aan de plaatselijke supermarkt rust nodig heeft en even helemaal niks aan zijn hoofd wil hebben. Er staan bankjes om op te zitten, er is gras om op te liggen en er zijn vijverpartijen om je in te spiegelen. Bovendien is er een aantal prachtige bomen te bewonderen. Bijvoorbeeld de mammoetboom: *Sequoiadendron giganteum*. Een reus die wel 4000 jaar oud kan worden, een hoogte van meer dan 100 meter kan bereiken en een stam heeft die haast zacht aanvoelt. Een fijne boom om tegenaan te zitten en wat te mijmeren. Bijvoorbeeld van wie de twee hondjes zijn geweest die een eindje verderop begraven liggen. Op hun grafsteen staat: Hier

vanaf 1975 eigenaar was, wilde de boel afbreken. In 2001 werd door een klein clubje zeer gemotiveerde vrijwilligers de "Vereniging Vrienden van de Tropische Kas" opgericht. De nieuwe vereniging zette alles op alles om een flink aantal leden te werven en voerde tegelijkertijd actie. Wij wilden de gemeente en de mensen in het dorp laten zien wat er op het spel stond. Onze inzet wierp vruchten af, want op een gegeven moment kregen we van de gemeente te horen dat de vereniging eigenaar kon worden van het complex. Dit ging gepaard met een eenmalige gift van 20.000 euro voor het opknappen van de gebouwen. In de praktijk bleken we daarvoor het dubbele nodig te hebben. We werden nog drie jaar door gemeentelijke subsidies geholpen en in de zomer van 2004 was de vereniging officieel eigenaar. Vanaf toen is hier heel veel veranderd. We hebben de platte "kom-kommerbakken" van de adel opgeruimd. De gemeente had een kruidentuin met buxushaagjes aangelegd die totaal was verwilderd. Dat hebben we aangepakt. Eigenlijk komt het er op neer dat het hele terrein buiten de gebouwen opnieuw is ingericht. Tuinontwerper Arjen Valk uit Beetsterzwaag heeft het plan voor de herinrichting gemaakt. Er is een schitterende ontvangstkas gebouwd. Maar de enorme kastanjeboom uit 1886 staat er nog steeds. En de oranjerie die in 1868 met sinaasappels is begonnen, is nu een

overwinteringskas geworden. Zelf hebben we een stuk of zes citrusplanten en in het najaar gaan al onze ruim vijftig kuipplanten ernaartoe. Behalve planten als clivia, bromelia, cactus en orchidee hebben we ook banaan en ananas in potten. Voor in de kas, in de volle grond, staat een echte koffieboom. Er wordt overwinterd bij een temperatuur van 8 à 10 graden. We krijgen hier soms ook planten van de plaatselijke bloemist. In de winkel willen bloemknoppen nog wel eens verdrogen. Bij ons gaan ze altijd prachtig bloeien. Een mooi voorbeeld is de bekerplant. (Nepenthes). In de winkel maakten de nieuwe planten geen bekertjes. Bij ons in de kas wel en fleurden ze helemaal op.'

Vrijwilligers

Het terrein met de gebouwen wordt gerund door zo'n vijftig enthousiaste vrijwilligers. Andrys: 'Het project Tropische Kas is voor bezoekers en vrijwilligers zo boeiend door de unieke combinatie van een aantal opvallende eigenschappen: historische gebouwen die

nog in functie zijn, een grote verscheidenheid in planten en de romantische ligging. Het project betekent voor de vrijwilligers deelname aan een grote verscheidenheid van – vaak gemeenschappelijke – activiteiten: van grasmaaien tot rondleiden, van timmeren tot planten verzorgen. Bezoekers kunnen het erg waarderen dat het geheel uitsluitend door vrijwilligers in stand wordt gehouden.'

Overtuin Lycklamahûs
(nu gemeentehuis)
Park 2,5 hectare.
Hoofdstraat Beetsterzwaag
Dagelijks geopend

Informatie over openingstijden
kassencomplex via
www.tropischekas.nl of bij
V.V.V.
Hoofdstraat 67 Beetsterzwaag
Telefoon: 0512 381955

Zaterdag 12 mei 2007
Groei&Bloei plantenmarkt
10.00-15.00 uur
Op het terrein van het kassencomplex

skandinavische kleding - kleren waar je je lekker in voelt

elegance

henny de vries-kok

finse kleding en beenbekleding

galigapromenade 5-7 sneek tel. 0515-413430